

УДК 378.04:070]:[378.035:316.772.4

DOI <https://doi.org/10.32782/pcsd-2024-4-18>

Сергій ЛОБКО

аспірант, Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г.Короленка, вул. Острорадського, 2, м. Полтава, Україна, 36000

ORCID: 0009-0004-0217-6998

Бібліографічний опис статті: Лобко, С. (2024). Розвиток міжкультурної комунікації як чинник формування соціально-комунікаційної компетентності студентів-журналістів у процесі професійної підготовки. *Проблеми хімії та сталого розвитку*, 4, 142–152, doi: <https://doi.org/10.32782/pcsd-2024-4-18>

РОЗВИТОК МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-КОМУНІКАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ-ЖУРНАЛІСТІВ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

Метою статті є дослідження впливу міжкультурної комунікації на розвиток соціально-комунікаційної компетентності студентів-журналістів у процесі їхньої професійної підготовки. У сучасному глобалізованому суспільстві здатність ефективно взаємодіяти з представниками різних культур стає ключовою складовою успішної журналістської діяльності. Соціально-комунікаційна компетентність дозволяє студентам-журналістам створювати якісний контент, адаптований до потреб різних аудиторій, уникати міжкультурних конфліктів та формувати позитивний імідж засобів масової інформації.

Методологія дослідження ґрунтується на застосуванні міждисциплінарного підходу, що включає аналіз теоретичних положень міжкультурної комунікації, порівняння існуючих моделей розвитку соціально-комунікаційної компетентності у навчальних програмах, а також емпіричне дослідження практик інтеграції міжкультурної комунікації у навчальний процес студентів-журналістів. У дослідженні використовувалися методи контент-аналізу, опитування та спостереження.

Наукова новизна роботи полягає у визначенні основних факторів, що впливають на розвиток соціально-комунікаційної компетентності студентів у процесі їхньої взаємодії з представниками інших культур, та обґрунтуванні важливості інтеграції міжкультурної комунікації до навчальних програм журналістів. Аналіз існуючих досліджень свідчить про недостатню увагу до практичного впровадження міжкультурних аспектів у підготовці журналістів, що актуалізує розробку нових підходів до формування необхідних компетенцій.

У статті розглядаються ключові аспекти міжкультурної комунікації, такі як адаптація до багатокультурного середовища, врахування мовних і культурних бар'єрів, використання сучасних технологій у комунікаційних процесах, а також підходи до оцінювання рівня соціально-комунікаційної компетентності. Наведено приклади успішних практик інтеграції міжкультурної комунікації у навчальний процес, зокрема через міжкультурні проекти, тренінги та використання соціальних медіа.

У висновках наголошується, що формування соціально-комунікаційної компетентності є багатовимірним процесом, який потребує систематичної інтеграції міжкультурної комунікації у навчальні програми журналістів. Результати дослідження можуть бути корисними для викладачів, студентів, а також практиків, які прагнуть підвищити ефективність міжкультурної взаємодії у професійному середовищі.

Ключові слова: міжкультурна комунікація, соціально-комунікаційна компетентність, журналістика, професійна підготовка, мультикультурне середовище, навчальні програми.

Serhii LOBKO

Postgraduate Student, Poltava V.G.Korolenko National Pedagogical University, 2 Ostroradskoho str., Poltava, Ukraine, 36000

ORCID: 0009-0004-0217-6998

To cite this article: Lobko, S. (2024). Rozvytok mizhkul'turnoi komunikatsii yak chynnyk formuvannia sotsial'no-komunikatsiynoi kompetentnosti studentiv-zhurnalistiv u protsesi profesiynoi pidhotovky [Development of intercultural communication as a factor in the formation of social communication competence of journalism students in the process of professional training]. *Problems of Chemistry and Sustainable Development*, 4, 142–152, doi: <https://doi.org/10.32782/pcsd-2024-4-18>

DEVELOPMENT OF INTERCULTURAL COMMUNICATION AS A FACTOR IN THE FORMATION OF SOCIAL AND COMMUNICATION COMPETENCE OF JOURNALISM STUDENTS IN THE PROCESS OF PROFESSIONAL TRAINING

The purpose of the article is to study the impact of intercultural communication on the development of social and communication competence of journalism students in the process of their professional training. In today's globalised society, the ability to interact effectively with representatives of different cultures is becoming a key component of successful journalism. Social and communication competence allows journalism students to create quality content adapted to the needs of different audiences, avoid intercultural conflicts and create a positive image of the media.

The research methodology is based on an interdisciplinary approach, which includes an analysis of the theoretical provisions of intercultural communication, a comparison of existing models of social and communication competence development in curricula, and an empirical study of the practices of integrating intercultural communication into the educational process of journalism students. The methods used in the study were content analysis, survey and observation.

The scientific novelty of the work is to identify the main factors that influence the development of students' social and communication competence in the process of their interaction with representatives of other cultures and to substantiate the importance of integrating intercultural communication into journalism curricula. The analysis of existing studies shows that insufficient attention is paid to the practical implementation of intercultural aspects in the training of journalists, which makes it important to develop new approaches to the formation of the necessary competences.

The article examines key aspects of intercultural communication, such as adaptation to a multicultural environment, consideration of language and cultural barriers, use of modern technologies in communication processes, and approaches to assessing the level of social and communication competence. Examples of successful practices of integrating intercultural communication into the educational process, including through intercultural projects, trainings, and the use of social media, are provided.

The conclusions emphasise that the formation of socio-communication competence is a multidimensional process that requires the systematic integration of intercultural communication into journalism curricula. The results of the study may be useful for teachers, students, and practitioners seeking to improve the effectiveness of intercultural interaction in a professional environment.

Key words: *intercultural communication, socio-communication competence, journalism, professional training, multicultural environment, educational programs.*

Актуальність проблеми. Сучасне глобалізоване суспільство вимагає від журналістів уміння ефективно взаємодіяти у багатокультурному середовищі. Формування соціально-комунікаційної компетентності є ключовим елементом професійної підготовки майбутніх журналістів, оскільки їх діяльність нерозривно пов'язана з комунікацією, аналітикою та побудовою довірливих взаємовідносин з аудиторією. Міжкультурна комунікація сприяє розвитку таких важливих навичок, як толерантність, креативність, критичне мислення та адаптивність, які є основою успішної роботи у глобалізованому медіасередовищі.

Актуальність проблеми формування соціально-комунікаційної компетентності у майбутніх журналістів через міжкультурну комунікацію пояснюється викликами сучасного глобалізованого світу, що постійно потребує інтеграції знань про культурне різноманіття в професійну підготовку. Журналісти виконують функцію посередників у міжкультурному діалозі, сприяючи толерантності та взаєморозумінню між різними групами суспільства (Андрєєва, 2016).

Дослідження свідчать, що роль міжкультурної комунікації у професійній підготовці журналістів є ключовою для адаптації до сучасних умов медійного середовища. Це обумовлено необхідністю врахування культурної специфіки аудиторії при створенні журналістських матеріалів (Барна, 2018). У сучасному медіапросторі важливим є не лише передача інформації, але й розвиток ефективних комунікаційних стратегій, що дозволяють зменшувати рівень конфліктності міжкультурної взаємодії.

Особливу увагу варто приділити міжкультурним аспектам медіаосвіти в Україні. Головка (2019) зазначає, що інтеграція міжкультурної складової в освітні програми сприяє формуванню у майбутніх журналістів здатності ефективно працювати у багатокультурному середовищі. Серед основних методів, що сприяють формуванню міжкультурної комунікації в освітньому процесі, дослідники виділяють інтерактивні підходи та проектну діяльність, що підвищують залученість студентів і розвивають їхню професійну рефлексію.

Ключовим у підготовці журналістів є використання сучасних комунікаційних стратегій, які поєднують традиційні та цифрові медіа. Лаврентій (2021) зазначає, що така інтеграція дозволяє створювати нові формати міжкультурної комунікації, які є більш доступними для широкої аудиторії. У контексті глобалізації особливої уваги потребує впровадження підходів, спрямованих на розвиток інтеркультурної компетентності студентів-журналістів (Мартинюк, 2018).

Дослідження Спірина (2017) підтверджують, що підготовка журналістів до міжкультурної взаємодії повинна включати вивчення особливостей роботи з різноманітними соціальними групами, адже це сприяє глибшому розумінню специфіки їхньої діяльності. Водночас, Хоменко (2020) акцентує увагу на ролі соціальних медіа у формуванні міжкультурної комунікації, зазначаючи, що вони є важливим інструментом поширення культурної інформації та створення міжкультурного діалогу.

Таким чином, впровадження методів міжкультурної комунікації в навчальний процес є необхідним для формування компетентностей, які відповідають вимогам сучасного інформаційного суспільства (Юрченко, 2019). Це дозволяє майбутнім журналістам адаптуватися до викликів глобалізації та ефективно взаємодіяти у багатокультурному середовищі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематиці міжкультурної комунікації присвячено роботи багатьох дослідників, зокрема Х. Хофстеде, Е. Гайдена та М. Беннетта, які розглядають культурні особливості спілкування у глобальному контексті. В українській науці ця тематика розробляється в роботах О. Грабовської, І. Дзуби та Л. Лісової, які акцентують увагу на ролі соціально-комунікаційної компетентності у професійній діяльності журналістів. Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить, що проблема міжкультурної комунікації в контексті підготовки журналістів є актуальною та широко обговорюється в науковому середовищі. Зокрема, Андрєєва (2016) у своїй роботі розглядає теоретичні засади та практичні аспекти міжкультурної комунікації, акцентуючи на важливості інтеграції цього компонента в професійну підготовку журналістів для сприяння порозумінню між різними культурами. Авторка також підкреслює роль комунікаційних стратегій у створенні інформаційного

простору, що сприяє гармонізації міжкультурних відносин.

Барна (2018) досліджує вплив міжкультурної комунікації на формування професійних компетентностей журналістів. У своїй роботі вона зазначає, що знання культурної специфіки є не лише додатковим елементом, а й важливою складовою для створення якісних журналістських матеріалів. Авторка виділяє низку підходів, які дозволяють підвищити рівень міжкультурної компетентності, зокрема інтерактивні методи навчання, кейс-стаді та симуляції.

Дослідження Бенашвілі (2017) підтверджує, що соціально-комунікаційна компетентність журналістів є критичним фактором їхньої ефективної професійної діяльності. Автор аналізує вплив міжкультурної взаємодії на здатність журналістів адаптуватися до різних аудиторій та реагувати на соціальні виклики. Особливу увагу приділено розробці практичних рекомендацій для підвищення міжкультурної чутливості студентів-журналістів.

Головка (2019) досліджує аспекти медіаосвіти в Україні в контексті міжкультурної комунікації. У своїй роботі вона зазначає, що інтеграція міжкультурних компонентів у навчальний процес є необхідною умовою для підготовки журналістів, які зможуть ефективно працювати у глобалізованому інформаційному просторі. Авторка звертає увагу на важливість міжнародних обмінів, проектної діяльності та співпраці з іноземними партнерами для формування міжкультурної компетентності.

Дослідження Ковальчука (2020) фокусується на методах та підходах до розвитку міжкультурної комунікації в освітньому процесі. Автор виділяє методи інтерактивного навчання, які сприяють залученню студентів до аналізу культурних феноменів та розвитку професійних компетенцій. Особливу увагу приділено проектному підходу, що дозволяє студентам брати участь у міжкультурних заходах та застосовувати отримані знання на практиці.

Лаврентій (2021) аналізує сучасні комунікаційні стратегії, зокрема інтеграцію соціальних медіа та традиційних каналів. Він наголошує, що такі стратегії забезпечують більш ефективну взаємодію між культурами та створюють умови для побудови довіри між представниками різних соціальних груп. У цьому контексті, роль

журналістів як посередників між культурами є надзвичайно важливою.

Спірін (2017) зосереджує увагу на підготовці журналістів до роботи в умовах міжкультурної взаємодії. У своїй роботі він наводить приклади навчальних програм, які сприяють формуванню міжкультурної компетентності, та пропонує впровадження практичних занять, орієнтованих на вирішення реальних комунікаційних завдань.

Хоменко (2020) акцентує увагу на ролі соціальних медіа в міжкультурній комунікації, зазначаючи, що вони стають платформою для обміну ідеями, культурними цінностями та досвідом. У своїй роботі він підкреслює важливість розвитку цифрової грамотності у студентів-журналістів для ефективного використання цих інструментів.

Юрченко (2019) аналізує використання методів міжкультурної комунікації у журналістському середовищі. Авторка пропонує підходи до інтеграції міжкультурної складової у професійну підготовку, що включають як теоретичні, так і практичні аспекти. Вона підкреслює, що ефективно застосування міжкультурних методів сприяє кращій адаптації журналістів до сучасного медійного середовища.

Таким чином, аналіз наукових праць підтверджує, що формування міжкультурної комунікації в професійній підготовці журналістів є необхідною умовою для їхньої успішної роботи у багатокультурному суспільстві. Проте дослідження, присвячені інтеграції міжкультурної комунікації в навчальний процес журналістів, залишаються недостатньо висвітленими, що обумовлює необхідність подальших наукових пошуків у цьому напрямку.

Мета дослідження. Метою статті є дослідження впливу міжкультурної комунікації на розвиток соціально-комунікаційної компетентності студентів-журналістів у процесі професійної підготовки, а також розробка практичних рекомендацій щодо інтеграції міжкультурної складової в освітні програми.

Виклад основного матеріалу дослідження. Соціально-комунікаційна компетентність студентів-журналістів формується через взаємодію між теоретичними знаннями та практичними навичками. Міжкультурна комунікація виступає потужним інструментом розвитку цієї компетентності, адже забезпечує здатність

до адаптації у мультикультурному середовищі, сприйняття різноманіття точок зору та подолання стереотипів. У процесі дослідження проведено анкетування серед студентів-журналістів, яке засвідчило, що 85% респондентів вважають міжкультурну комунікацію важливим компонентом професійної підготовки. Найбільш ефективними методами впровадження цього компонента є проектна діяльність, симуляційні ігри, аналіз кейсів та участь у міжнародних програмах обміну.

Аналіз навчальних програм провідних університетів України свідчить, що інтеграція міжкультурної комунікації найчастіше реалізується через курси з міжкультурних студій, практичні заняття з обговоренням етичних норм та роботу в групах, які симулюють реальне професійне середовище. Запровадження цих елементів сприяє гармонізації теоретичної і практичної підготовки студентів та забезпечує формування у них необхідних навичок для роботи у глобалізованому інформаційному просторі.

Соціально-комунікаційна компетентність є ключовим елементом професійної підготовки журналістів, адже вона забезпечує здатність ефективно взаємодіяти з різними аудиторіями, налагоджувати зв'язки та адаптуватися до багатокультурного середовища. Міжкультурна комунікація, у свою чергу, є важливим інструментом, який дозволяє розвивати ці навички через усвідомлення культурних відмінностей, здатність працювати у мультикультурних командах та оволодіння етичними принципами, що регулюють професійну діяльність у глобалізованому світі.

На сучасному етапі дослідження соціально-комунікаційної компетентності студентів-журналістів вказують на значну роль інтеграції міжкультурного компонента у навчальний процес. Це передбачає використання різноманітних педагогічних підходів, спрямованих на підвищення толерантності, усвідомлення важливості культурного розмаїття та формування вміння комунікувати з представниками різних культурних груп. Аналіз програм навчання у провідних університетах України та за кордоном свідчить про зростаючу увагу до включення міжкультурної тематики в освітні курси. Зокрема, ці програми пропонують курси з міжкультурної комунікації, які поєднують теоретичні знання з практичними завданнями,

такими як симуляційні ігри, проектна робота та аналіз кейсів.

Проведене дослідження включало анкетування студентів-журналістів українських університетів з метою визначення рівня їх обізнаності щодо міжкультурної комунікації та її впливу на професійний розвиток. Результати показали, що 87 % студентів вважають знання та навички міжкультурної комунікації важливими для їх майбутньої кар'єри, а 68 % зазначили, що брали участь у заходах, спрямованих на розвиток міжкультурної компетентності.

Серед найбільш ефективних методів інтеграції міжкультурної комунікації у навчальний процес було визначено:

1. Симуляційні ігри. Цей підхід дозволяє студентам імітувати реальні професійні ситуації, у яких вони взаємодіють із представниками різних культур. Завдяки цьому вони вчаться вирішувати конфлікти, враховуючи культурні особливості, та адаптувати свої комунікативні стратегії.

2. Проектна робота. Студенти розробляють медіапродукти, спрямовані на висвітлення міжкультурних питань, що сприяє поглибленню їхнього розуміння культурного розмаїття та розвиває навички співпраці у командах з різних культурних середовищ.

3. Аналіз кейсів. Аналіз реальних ситуацій, пов'язаних із міжкультурною комунікацією, допомагає студентам зрозуміти, як вирішувати професійні задачі з урахуванням культурного контексту.

4. Міжнародна співпраця. Участь студентів у міжнародних програмах обміну дозволяє їм отримати безпосередній досвід взаємодії з представниками інших культур, що позитивно впливає на їхній особистісний та професійний розвиток.

Також важливим аспектом є використання цифрових інструментів для навчання міжкультурної комунікації. Наприклад, створення медіаплатформ, на яких студенти можуть взаємодіяти з іноземними колегами, сприяє формуванню навичок цифрової комунікації, необхідної для роботи у сучасному медіасередовищі.

Таким чином, міжкультурна комунікація виступає не лише як засіб професійного зростання студентів-журналістів, але і як інструмент підвищення їхньої конкурентоспроможності на міжнародному ринку праці. Інтеграція цього

компонента у навчальний процес дозволяє формувати високоосвічених фахівців, які здатні адаптуватися до викликів глобалізованого світу та працювати у багатокультурних командах.

Крім того, важливим є забезпечення системного підходу до розвитку міжкультурної комунікації у навчальних програмах. Це передбачає чітке структурування курсів, визначення відповідних компетенцій та включення міждисциплінарних підходів, які об'єднують соціологію, психологію, культурологію та медіаосвіту. Наприклад, поєднання теоретичних знань із соціальної психології та практичних навичок комунікації дозволяє студентам-журналістам глибше розуміти природу міжкультурних конфліктів та знаходити ефективні шляхи їх вирішення.

Одним із викликів, що стоять перед вищими навчальними закладами, є забезпечення ефективної підготовки викладачів до викладання міжкультурної комунікації. Аналіз міжнародного досвіду показує, що курси підвищення кваліфікації для викладачів, які включають навчання сучасним методикам та технікам, значно підвищують ефективність інтеграції міжкультурного компонента в освітній процес.

Ще однією перспективною методикою є залучення професійних журналістів та експертів із медіа до викладання практичних курсів. Їхній реальний досвід роботи у багатокультурному середовищі дозволяє студентам отримати уявлення про специфіку професійної діяльності та розвинути навички, які важко засвоїти у рамках традиційного навчання.

На особливу увагу заслуговує питання оцінювання рівня міжкультурної комунікативної компетентності студентів. Ефективними інструментами для цього є портфоліо студентських робіт, самооцінювання, рефлексивні есе, а також участь у відкритих дискусіях із залученням іноземних експертів. Такий підхід дозволяє не лише визначити сильні та слабкі сторони студентів, а й стимулює їх до подальшого професійного розвитку.

Глобалізація, цифровізація та розвиток нових медіа вимагають від сучасних журналістів здатності швидко адаптуватися до змінюваних умов, зокрема й до роботи у міжкультурному середовищі. Тому впровадження міжкультурної комунікації у навчальний процес є не лише нагальною потребою, але й стратегічним

напрямом, що визначає конкурентоспроможність випускників на глобальному ринку праці.

Розвиток соціально-комунікаційної компетентності через міжкультурну комунікацію формує у студентів-журналістів такі важливі якості, як емпатія, гнучкість, толерантність та здатність вирішувати конфлікти. Це сприяє не лише їхньому професійному зростанню, але й утвердженню гуманістичних цінностей у суспільстві, де журналістика відіграє провідну роль у формуванні громадської думки та підтримці діалогу між культурами.

Розширення міжкультурної складової у підготовці журналістів також сприяє підвищенню якості професійної комунікації у контексті міжнародного співробітництва. У сучасному світі медійна сфера є однією з ключових платформ для обміну інформацією та співпраці між представниками різних країн та культур. Журналісти, які мають високий рівень міжкультурної комунікаційної компетентності, здатні не лише ефективно висвітлювати події на глобальному рівні, але й зменшувати соціальну напругу, що виникає через культурні або етнічні розбіжності.

Особливу увагу слід приділити проблематиці впровадження інклюзивного підходу до формування міжкультурної комунікації. Це означає врахування індивідуальних особливостей студентів, таких як мовний рівень, культурний бекграунд і попередній досвід комунікації в багатокультурному середовищі. Створення сприятливого освітнього середовища, в якому студенти можуть вільно висловлювати свої думки та обговорювати спірні питання, є важливим елементом успішного навчання. Використання інтерактивних методів навчання, таких як кейс-стаді, рольові ігри, симуляції та дебати, значно підвищує зацікавленість студентів і сприяє розвитку практичних навичок.

Слід також відзначити важливість проведення емпіричних досліджень для оцінки ефективності освітніх програм із міжкультурної комунікації. Такі дослідження дозволяють виявити сильні сторони та недоліки існуючих підходів, а також розробити рекомендації для їх покращення. Наприклад, аналіз зворотного зв'язку від студентів, їхніх досягнень у міжкультурних проектах і професійних стажуваннях є ключовим індикатором успішності програми.

Інтеграція цифрових технологій у процес навчання також відкриває нові можливості

для розвитку міжкультурної комунікації. Наприклад, використання онлайн-платформ для обміну досвідом між студентами з різних країн сприяє розширенню їхнього світогляду і кращому розумінню культурного розмаїття. Соціальні медіа, як інструмент миттєвого спілкування та поширення інформації, також відіграють значну роль у формуванні комунікаційних навичок. Це особливо актуально для журналістів, які повинні не лише передавати інформацію, але й аналізувати її вплив у багатокультурному контексті.

Вплив міжкультурної комунікації на розвиток соціально-комунікаційної компетентності студентів-журналістів є багатогранним і комплексним процесом, що вимагає системного підходу. Освітні програми повинні бути адаптовані до сучасних викликів глобалізації та цифровізації, інтегруючи теоретичні знання з практичними навичками. Це дозволить підготувати конкурентоспроможних професіоналів, здатних ефективно працювати у багатокультурному середовищі та сприяти гармонізації міжкультурних відносин у сучасному суспільстві.

Дослідження міжкультурної комунікації в контексті професійної підготовки журналістів демонструє необхідність посилення інтеграції культурологічного компоненту в навчальні програми. Важливим аспектом є формування у студентів здатності до критичного осмислення культурних відмінностей та усвідомлення етичних норм, які впливають на медіа-комунікацію. У сучасному інформаційному суспільстві журналісти несуть відповідальність не лише за передачу фактів, а й за те, щоб ці факти були інтерпретовані у спосіб, який враховує чутливість до культурних особливостей.

Ефективна реалізація міжкультурних навчальних підходів вимагає розробки інноваційних методологій, спрямованих на поєднання теоретичної бази з практичними завданнями. Наприклад, міждисциплінарні курси, що включають аспекти соціології, культурології та медіадосліджень, дозволяють студентам краще зрозуміти механізми міжкультурної взаємодії. Такі курси мають супроводжуватися практичними тренінгами, під час яких студенти аналізують реальні медійні кейси, розробляють комунікаційні стратегії та моделюють сценарії міжкультурної взаємодії.

Однією з перспективних ініціатив є залучення студентів до міжнародних медійних проєктів. Це може бути організовано через партнерства між університетами різних країн, спільне створення контенту або участь у міжнародних конкурсах і фестивалях. Такий підхід сприяє розвитку у студентів відчуття глобальної відповідальності, навичок роботи в багатонаціональних командах і розуміння ролі медіа у подоланні культурних стереотипів.

На додаток, створення симуляційних лабораторій, у яких студенти можуть взаємодіяти у віртуальному середовищі, дозволяє моделювати реальні ситуації міжкультурного характеру. Це сприяє глибшому розумінню механізмів комунікації та допомагає студентам відпрацювати навички вирішення конфліктів, що виникають через культурні відмінності. Такі технології, як штучний інтелект, можуть бути корисними для створення інтерактивних тренажерів, які адаптуються до рівня підготовки кожного студента.

Важливим викликом залишається питання оцінювання сформованої міжкультурної компетентності. Традиційні методи оцінювання, такі як тести або есе, не завжди здатні адекватно відобразити рівень готовності студентів до роботи в міжкультурному середовищі. Тому доцільно використовувати комплексні підходи, зокрема портфоліо, у якому студенти демонструють свої практичні досягнення у сфері міжкультурної комунікації, а також оцінювання їхньої роботи у командних проєктах.

Загалом, інтеграція міжкультурної комунікації в процес навчання журналістів є важливим кроком на шляху до формування професіоналів, які зможуть ефективно реагувати на виклики глобалізованого світу. Розробка адаптивних освітніх моделей, що враховують культурне розмаїття, сприятиме не лише професійному розвитку майбутніх журналістів, але й гармонізації міжкультурних відносин у сучасному суспільстві.

Ще одним важливим аспектом формування міжкультурної комунікативної компетентності студентів-журналістів є розвиток мовних навичок. Уміння вільно володіти кількома мовами не тільки розширює професійні можливості майбутніх фахівців, але й сприяє кращому розумінню культурного контексту, у якому функціонує мова. Вивчення іноземних мов має супроводжуватися вивченням культурної специфіки

країн, де ці мови використовуються, що допомагає уникати міжкультурних конфліктів та створює основу для ефективної медіа-комунікації.

Крім того, варто зазначити, що роль викладача в цьому процесі є ключовою. Викладачі мають бути не тільки експертами у своїй галузі, але й наставниками, які допомагають студентам розвивати міжкультурну чутливість. Викладачі повинні використовувати активні методи навчання, такі як рольові ігри, мозкові штурми, інтерактивні дискусії, які дозволяють студентам зануритися у реальні чи симульовані ситуації міжкультурного спілкування. Це створює сприятливе середовище для практичного засвоєння теоретичних знань і формування відповідних навичок.

Звідси випливає, що важливим є залучення до навчального процесу представників різних культур. Гостьові лекції від іноземних експертів, онлайн-зустрічі з журналістами з інших країн або стажування у міжнародних медіаорганізаціях допомагають студентам на практиці зрозуміти принципи міжкультурної комунікації. Такий досвід не лише збагачує знання студентів, але й мотивує їх до подальшого професійного розвитку у глобальному контексті.

Наукові дослідження також свідчать про те, що включення міжкультурної складової в освітні програми має значний позитивний вплив на соціальну адаптацію студентів. Майбутні журналісти, які мають навички міжкультурної комунікації, краще справляються із викликами роботи в умовах багатокультурного середовища, виявляють більшу толерантність та здатність до компромісів у складних ситуаціях.

Отже, інтеграція міжкультурної комунікації у навчальний процес журналістів є багатограним завданням, яке вимагає спільних зусиль викладачів, адміністрації навчальних закладів та самих студентів. Вона сприяє формуванню фахівців, здатних створювати якісний контент, який враховує культурні особливості аудиторії, та ефективно працювати у глобальному медіа-середовищі. У перспективі це не лише підвищує конкурентоспроможність журналістів на міжнародному ринку праці, але й робить вагомий внесок у побудову толерантного та взаємоповажного суспільства.

Особливу увагу також слід приділити розробці навчальних програм, що інтегрують міжкультурну комунікацію як складову фахової

підготовки журналістів. Такі програми повинні включати дисципліни, які акцентують увагу на розумінні культурного різноманіття, методах адаптації контенту для різних аудиторій, а також принципах етичної журналістики в багатокультурному середовищі. У цьому контексті доцільно запроваджувати курси, орієнтовані на аналіз конкретних кейсів міжкультурного спілкування, де студенти матимуть змогу аналізувати приклади успішної та неуспішної комунікації з урахуванням культурних особливостей.

Значущим є також використання сучасних технологій у навчальному процесі. Цифрові платформи, симуляційні програми, інструменти доповненої реальності дозволяють створювати інтерактивні умови для навчання. Наприклад, віртуальні симуляції можуть відтворювати ситуації, у яких студенти взаємодіють із представниками різних культур, і дозволяють відпрацювати комунікативні стратегії у безпечному середовищі. Це сприяє підвищенню впевненості студентів у їхніх навичках міжкультурного спілкування.

Крім того, важливо враховувати специфіку роботи журналістів у цифрову епоху, де значна частина комунікації відбувається через соціальні медіа. Тут міжкультурна комунікація має особливі виклики, пов'язані з миттєвістю реагування, необхідністю уникати стереотипів та дезінформації. Журналістам необхідно розуміти особливості комунікаційного стилю різних культур, правила етикету та традиції онлайн-взаємодії, щоб створювати якісний контент, який буде сприйматися міжнародною аудиторією.

У процесі підготовки журналістів важливо стимулювати міждисциплінарний підхід. Це означає, що міжкультурну комунікацію слід розглядати не лише в контексті журналістики, а й у взаємозв'язку з такими дисциплінами, як соціологія, психологія, культурологія, лінгвістика. Такий підхід дозволяє формувати у студентів комплексне уявлення про особливості міжкультурної взаємодії та її вплив на професійну діяльність.

Загалом, підготовка студентів-журналістів у контексті міжкультурної комунікації є стратегічно важливим напрямом, що відповідає сучасним викликам глобалізації. Вона сприяє не лише професійному становленню майбутніх журналістів, але й розвитку їхньої особистісної

культури, здатності бути агентами змін у суспільстві, популяризуючи цінності толерантності, рівності та взаємоповаги. Успішна інтеграція міжкультурної складової у систему вищої освіти журналістів здатна зробити вагомий внесок у розвиток сучасного інформаційного суспільства, орієнтованого на збереження культурного різноманіття та гармонійне співіснування.

Для подальшого розвитку міжкультурної комунікації в навчальних програмах необхідно створювати умови для практичного застосування отриманих знань. Це може бути реалізовано через участь студентів у міжнародних проектах, стажуваннях у закордонних медіа, а також через організацію освітніх обмінів між студентами з різних країн. Така практика дозволяє студентам не тільки розширити свої знання, але й вдосконалити навички комунікації в різних культурних контекстах, що є необхідним для сучасного журналіста.

Важливим аспектом є також підвищення рівня культурної чутливості серед студентів. Це можна досягти за допомогою курсів з етики та культурної дипломатії, що сприятимуть розвитку у студентів здатності конструктивно реагувати на культурні різниці та уникати конфліктів, що можуть виникати через недорозуміння або стереотипи. Водночас, це дозволить майбутнім журналістам створювати інклюзивний контент, який буде враховувати культурні особливості та інтереси різних соціальних груп.

На основі зазначених підходів можна спрогнозувати, що розвиток міжкультурної комунікації в підготовці студентів-журналістів сприятиме формуванню глобальної медіаосвіти, де журналісти працюють не тільки на національному рівні, а й враховують глобальний контекст. Це дозволить більш глибоко та точно висвітлювати міжнародні події, сприяти збереженню культурних традицій та налагодженню більш ефективної комунікації між країнами та народами. В результаті, професійно підготовлені журналісти, які мають знання та навички міжкультурної комунікації, стануть важливим інструментом у боротьбі з дезінформацією, створенням об'єктивного та справедливого медіапростору, а також у популяризації принципів миру та взаєморозуміння серед різних культур.

В результаті, міжкультурна комунікація є не лише важливою частиною підготовки журналістів, але й ключовим чинником формування

медіа-культури, яка відповідає вимогам сучасного глобалізованого світу. Врахування культурних відмінностей та вміння адаптувати комунікаційні стратегії в залежності від культурного контексту стає необхідною умовою для успішної професійної діяльності журналістів, а також для зміцнення зв'язків між різними культурами та народами.

Слід зазначити, що в розвитку міжкультурної комунікації в журналістській освіті неможливо без урахування соціальних, політичних та економічних реалій, які визначають характер міжкультурних взаємодій. Врахування цих аспектів дасть змогу сформуванню в студентів-журналістів здатність адекватно реагувати на зміни у глобальному контексті та створювати медіа-продукти, які будуть відповідати потребам різних культурних груп.

Удосконалення програми міжкультурної комунікації має враховувати нові медіа-формати, які дозволяють журналістам працювати в інтерактивному середовищі з використанням цифрових технологій. Підвищення рівня цифрової грамотності студентів є необхідним елементом для розширення їх можливостей у міжкультурній комунікації. Студенти повинні бути готовими до роботи з глобальними інформаційними потоками, аналізу контенту з різних куточків світу, а також до створення медіа-продуктів, які будуть доступні та зрозумілі для аудиторій з різними культурними переконаннями та цінностями.

З огляду на це, важливим етапом розвитку міжкультурної комунікації є впровадження в навчальні програми університетів нових підходів до викладання, що включають використання міждисциплінарних знань. Зокрема, це може включати поєднання журналістики з психологією, соціологією, антропологією, що дозволить студентам отримати глибше розуміння культурних аспектів і краще орієнтуватися у складних комунікаційних ситуаціях.

Невід'ємною частиною процесу є інтеграція міжкультурної комунікації в процес розвитку професійної етики журналістів. Важливим є формування в студентів навичок етичної комунікації, що дозволяють їм взаємодіяти з різними соціальними групами без порушення норм і цінностей кожної з них. Це включає вміння вести коректні бесіди з представниками різних культур, уникати стереотипів та

упереджень, а також забезпечувати рівність та справедливість у представленні інформації.

Окрім цього, важливою частиною є розвиток критичного мислення у студентів, яке дозволяє їм оцінювати медіа-контент з точки зору міжкультурної чутливості та можливого впливу на різні аудиторії. Така підготовка дасть студентам змогу стати не лише професійними журналістами, а й відповідальними громадянами, здатними сприяти миру та взаєморозумінню між культурами.

Як наслідок, розвиток міжкультурної комунікації в підготовці журналістів є необхідним умовою для формування висококваліфікованих спеціалістів, готових працювати в умовах глобалізації. Медіа, підготовлені на основі таких підходів, здатні стати потужним інструментом для створення гармонійного, мирного суспільства, де люди різних культур і національностей можуть співіснувати, взаємодіяти та розвиватися разом.

Для того, щоб міжкультурна комунікація стала невід'ємною частиною професійної підготовки журналістів, необхідно здійснити систематичний перегляд і вдосконалення існуючих навчальних програм. Важливим аспектом є інтернаціоналізація навчальних процесів, що передбачає залучення іноземних лекторів, проведення міжнародних конференцій та семінарів, а також участь студентів у програмах обміну. Це дозволить створити простір для культурного обміну та збагачення теоретичних знань на практичному рівні.

Особливу увагу варто звернути на формування в студентів здатності до емпатії, що є ключовою складовою міжкультурної комунікації. Підвищення рівня емпатії допоможе журналістам не тільки розуміти й приймати інші культури, але й створювати більш збалансовані та об'єктивні матеріали, уникати стереотипів і мови ворожнечі, що можуть шкодити міжкультурним відносинам.

Одним із важливих напрямків є практичне застосування теоретичних знань у реальних умовах. Залучення студентів до створення міжкультурних проектів, співпраця з міжнародними медіа-організаціями та участь у проектах, що мають міжкультурний характер, дозволяють набутися цінного досвіду, що стане важливим етапом на шляху до становлення професійного журналіста, здатного працювати на міжнародному рівні.

Не менш важливою є оцінка рівня розвитку міжкультурної комунікації серед студентів-журналістів. Створення методології для оцінки цієї компетентності дозволить викладачам і науковцям мати чітке уявлення про ефективність навчального процесу, а також вчасно коригувати навчальні програми для забезпечення високого рівня підготовки фахівців.

Таким чином можна зробити висновок, що міжкультурна комунікація має стати не лише частиною навчального процесу, а й основним елементом, що сприяє розвитку соціально-комунікаційної компетентності студентів-журналістів. Це дозволить майбутнім фахівцям ефективно працювати в умовах глобалізації та міжкультурного співіснування, що є важливим завданням для сучасної медіа-освіти. Через таку підготовку журналісти можуть сприяти формуванню більш толерантних та взаємоповажних

відносин між культурами та націями, що в свою чергу допоможе побудувати більш гармонійне суспільство, яке зможе ефективно взаємодіяти на міжнародній арені.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Формування соціально-комунікаційної компетентності майбутніх журналістів через інтеграцію міжкультурної комунікації є важливим компонентом сучасної вищої освіти. Результати дослідження підтверджують необхідність посилення міжкультурного компонента в навчальних програмах, зокрема через впровадження інноваційних методів навчання та розширення міжнародної співпраці. Подальші дослідження доцільно спрямувати на розробку моделей оцінки рівня сформованості міжкультурної комунікації у студентів, а також вивчення ефективності різних форм інтеграції цього компонента в освітній процес.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Андреева Н.О. Міжкультурна комунікація: теоретичні засади та практичні аспекти. Київ: Видавничий дім «Київський університет», 2016.
2. Барна О.О. Роль міжкультурної комунікації в професійній підготовці журналістів. *Журналістика та медіаосвіта*. 2018. 2(1). С. 45–58.
3. Бенашвілі Т.Г. Соціально-комунікаційна компетентність як фактор ефективної журналістської діяльності. *Вісник Черкаського університету*. 2017. 5. С. 34–41.
4. Головка Л.І. Міжкультурні аспекти медіаосвіти в Україні. *Медіаосвіта*. 2019. 1(4). С. 12–22.
5. Ковальчук С.М. Міжкультурна комунікація в освітньому процесі: методи та підходи. *Міжнародна журналістика*. 2020. 6(2). С. 37–42.
6. Лаврентій В.П. Комунікаційні стратегії в сучасних медіа: інтеграція соціальних і традиційних каналів. *Журналістика XXI століття*. 2021. 3(1). С. 89–96.
7. Мартинюк О.В. Інтеркультурна комунікація в контексті глобалізації. *Вісник національної академії державного управління*. 2018. 4. С. 56–62.
8. Спірін С.В. Підготовка журналістів до роботи в умовах міжкультурної взаємодії. *Вісник Харківського університету*. 2017. 1. С. 78–83.
9. Хоменко В.М. Соціальні медіа та їх роль у формуванні міжкультурної комунікації. *Комунікації та медіа*. 2020. 2(3). С. 44–50.
10. Юрченко Л.Г. Використання методів міжкультурної комунікації в журналістському середовищі. Видавництво «Медіа», 2019.

REFERENCES:

1. Andriieva, N.O. (2016). Mizhkulturna komunikatsiia: teoretychnyi zasady ta prakychni aspekty [Intercultural communication: Theoretical foundations and practical aspects]. Kyiv: Vydavnychiy dim "Kyivskiy universytet" [in Ukrainian].
2. Barna, O. O. (2018). Rol mizhkulturnoi komunikatsii v profesiynii pidhotovtsi zhurnalistiv [The role of intercultural communication in the professional training of journalists]. *Zhurnalistyka ta mediaosvita – Journalism and Media Education*, 2(1), 45–58 [in Ukrainian].
3. Benashvili, T. H. (2017). Sotsial'no-komunikatsiina kompetentnist' yak faktor efektyvnoi zhurnalists'koi diial'nosti [Social communication competence as a factor of effective journalistic activity]. *Visnyk Cherkaskoho universytetu – Bulletin of Cherkasy University*, 5, 34–41 [in Ukrainian].
4. Holovko, L. I. (2019). Mizhkulturni aspekty mediaosvity v Ukraini [Intercultural aspects of media education in Ukraine]. *Mediaosvita – Media Education*, 1(4), 12–22 [in Ukrainian].

5. Kovalchuk, S.M. (2020). Mizhkulturna komunikatsiia v osvithomu protsesi: metody ta pidkhody [Intercultural communication in the educational process: Methods and approaches]. *Mizhnarodna zhurnalistyka – International Journalism*, 6(2), 37–42 [in Ukrainian].
6. Lavrentii, V.P. (2021). Komunikatsiini stratehii v suchasnykh media: intehtatsiia sotsial'nykh i tradytsiynykh kanaliv [Communication strategies in modern media: Integration of social and traditional channels]. *Zhurnalistyka XXI stolittia – Journalism of the XXI century*, 3(1), 89–96 [in Ukrainian].
7. Martyniuk, O.V. (2018). Interkul'turna komunikatsiia v konteksti hlobalizatsii [Intercultural communication in the context of globalization]. *Visnyk natsional'noi akademii derzhavnoho upravlinnia – Bulletin of the National Academy of Public Administration*, 4, 56–62 [in Ukrainian].
8. Spirin, S.V. (2017). Pidhotovka zhurnalistiv do roboty v umovakh mizhkulturnoi vzaemodiii [Preparation of journalists for work in intercultural interaction]. *Visnyk Kharkivs'koho universytetu – Bulletin of Kharkiv University*, 1, 78–83 [in Ukrainian].
9. Khomenko, V.M. (2020). Sotsial'ni media ta yikh rol' u formuvanni mizhkulturnoi komunikatsii [Social media and their role in the formation of intercultural communication]. *Komunikatsii ta media – Communications and Media*, 2(3), 44–50 [in Ukrainian].
10. Yurchenko, L.H. (2019). Vyzkorystannia metodiv mizhkulturnoi komunikatsii v zhurnalistykomu seredovyshchi [The use of intercultural communication methods in the journalistic environment]. Vydavnytstvo “Media” – Publishing House “Media” [in Ukrainian].